

Отримано: 16 січня 2020 року

Прорецензовано: 23 січня 2020 року

Прийнято до друку: 29 січня 2020 року

e-mail: oksankadruk@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2020-9(77)-71-74

Сахнюк О. С. Структурний та лінгвопрагматичний аспекти Інтернет повідомлень англійською мовою. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 9(77). С. 71–74.

УДК: 81'373.612.2=161.1=111=112.2

Сахнюк Оксана Степанівна,
кандидат філологічних наук, доцент
Національний університет «Острозька академія»

СТРУКТУРНИЙ ТА ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ ІНТЕРНЕТ ПОВІДОМЛЕНЬ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У статті подана характеристика структурних та лінгвопрагматичних особливостей Інтернет повідомлень англійською мовою на форумах здоров'я. Біль – загальновідоме, однак, разом з тим, особисте явище, притаманне лише людині, яка його відчуває. Описуючи власний біль, мовець почувається доволі впевнено, використовує велику кількість різноманітних слів, зокрема прикметників та дієприкметників, які допомагають передати якісні характеристики того болю, який він відчуває. Передаючи чужий біль, дописувач відчуває певний дискомфорт, оскільки він не може безпосередньо відчувати те, що відчуває інша особа. В таких випадках на допомогу приходять засоби категорії евіденційності. Мовець описує чужий біль, який він відчував би у схожому випадку, чи як біль, який, на його думку, базуючись на його власному досвіді, відчуває інша людина, чи взагалі абстрагується від чужого болю та описує його, посилаючись на слова особи, що відчуває біль.

Ключові слова: біль, вербалізація, структура, евіденційність, концептуалізація.

Oksana S. Sakhniuk,
Candidate of Philological Sciences (PhD), Associate Professor
The National University of Ostroh Academy

STRUCTURAL AND LINGUO-PRAGMATIC ASPECTS OF INTERNET MESSAGES IN ENGLISH

The article presents the analysis of the structural and linguo-pragmatic peculiarities of Internet health forum messages in English. Pain is a well-known to everybody but at the same time rather private sensation that can be experienced only by person in pain and is differently viewed from the perspective of the person describing pain of another person. Talking about their own pain people feel quite comfortable, use a wide range of synonyms and adjectives that help convey in detail the quality of pain they experience. However, describing somebody's pain people feel embarrassed, because they cannot feel the pain of another person. The article presents an attempt to describe the linguistic means used to convey pain from the first and the third person singular. The author analyses the English Internet health forum messages and the differences in the description of pain from the perspective of the person in pain and from the perspective of the person verbalizing pain of another person. These questions have not been the subject of linguistic research yet. In relation to the speaker all the verbs used to express pain were divided into the three groups: I know this pain / I have experienced it; I retell the words of another person and I see / I observe what another person feels.

Key words: pain, verbalization, structure, evidentiality, conceptualization.

Вступ. У сучасній лінгвістиці спостерігається тенденція до вивчення людського елемента в мові. Зокрема особлива увага приділяється людським почуттям та емоціям, а також їх опису. Поруч з іншими відчуттями, біль часто є об'єктом лінгвістичного дослідження. Серед мовознавчих досліджень на цю тему варто зазначити праці М. Халлідея [4], К. Ласкаратоу [6], Ф. Оверлаха [7] та В. Бріціна, О. Рахліної, Т. Резнікової та Г. Яворської [3] на матеріалі англійської, новогорської, російської, української та німецької мов. Дослідники стверджують, що існує лише декілька дієслів, які виражають біль, всі інші дієслова, які вживаються для опису больових відчуттів, є метафоричними. Однак лінгвопрагматичні особливості передачі власного болю та болю іншої людини також становлять значний інтерес. Ця стаття розглядає структурний та лінгвопрагматичний аспекти мовної концептуалізації болю та відмінності у мовній презентації больових відчуттів від першої та третьої особи однини. На нашу думку, зі зміною перспективи від першої (*мене болить*) до третьої особи однини (*його / її болить*) змінюється й спосіб та мовні засоби вербалізації болю.

Методологія дослідження. З метою здійснити аналіз та простежити відмінності при передачі болю від першої та третьої особи однини, нами було відібрано 50 повідомлень англійською мовою з Інтернет-форумів про здоров'я, в яких адресанти описують свій біль та звертаються від першої особи однини (*I*), та 50 повідомлень англійською мовою з Інтернет-форумів про здоров'я, де адресант розповідає про проблеми зі здоров'ям близьких йому людей та здійснює опис у третій особі однини (*he/she*). Варто зазначити, що повідомлень від першої особи на форумах значно більше, порівняно з розповідями про чужий біль. Це зумовлено прагматичними чинниками, коли говорити про біль легше в його актуальному сприйнятті від 1-ої особи. Як зазначає Гуссерль, перцепція, у тому числі і відчуття болю, є абсолютно очевидною лише в актуальному досвіді людини, яка її відчуває [5]. Вітгенштейн уводить поняття 'приватної мови' (*private language*), за допомогою якої людина вербально описує внутрішній досвід. Залежність між болем та мовою полягає в тому, що "лише я можу знати, чи справді в мене щось болить, інший може про це лише здогадуватися" та "Мені не дано відчувати чужого болю" [8, 317]. Біль – це загальновідоме і водночас ще не достатньо вивчене та досліджене відчуття, яке по-різному сприймається з погляду особи, яка його відчуває, та з погляду особи, що описує чужий біль. В епоху "діджиталізації" дедалі більшого поширення набуває спілкування на тему здоров'я та больових відчуттів у мережі Інтернет, а саме на форумах здоров'я. Така комунікація є заочною, тобто дописувачі не бачать одне одного, що створює додатковий чинник довіри та відкритості. Спілкуючись на медичних форумах, особа, що описує свій біль, не бачить реакції читача на своє повідомлення, не володіє жодною інформацією про його особу. Спільною для них є лише тема спілкування – біль. Це є додатковим стимулом для людей, яким важко розповіда-

ти про свої внутрішні відчуття. Дописувач може цілком зосередитися на своєму болю, не боячись, що ця тема буде комусь не цікавою чи що його неправильно зрозуміють.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Англійська мова описує біль як об'єкт володіння, за допомогою присвійних займенників *my, his, her, etc.* При цьому, при описі болю суб'єктом болю, "мій біль" використовується у контрастивних контекстах як протиставлення "твоєму болю": *I have been experiencing similar to your shooting pains for the last few weeks. My pains seem to start behind the upper right part of my nose and go behind my right eye to my forehead* 'Протягом останніх кількох тижнів я відчуваю стріляючий біль, схожий на твій. Мій біль, схоже, починається над верхньою правою частиною носа і поза правим оком проходить аж до чола'; *My pain is around my right forehead* 'Мій біль локалізується навколо правої частини лоба'.

Тоді як при передачі болю від 3-ої особи однини такого протиставлення не спостерігається, присвійність використовується як спосіб ідентифікувати, передати відчуття іншої людини: *His pain is so bad he has black outs* 'Його біль такий сильний, що він втрачає свідомість'.

Використання присвійних займенників поряд з іменником *pain* М. Халлідей пояснює концептуалізацією болю як об'єкту володіння. Особа може володіти таким об'єктом (*to have pain*), отримати його (*to get pain*) чи втратити (*my pains disappeared*) [4, 4]. Однак М. Халлідей стверджує, що, на відміну від типових випадків володіння чимось, коли власник намагається отримати щось у свою власність та зберегти це, у випадку з болем, людина, яка страждає, отримує щось, чого вона не бажає, і намагається якомога швидше позбутися цієї власності, однак вона насправді неспроможна віддати її назад чи повернути [4, 4].

Структура англомовних повідомлень Інтернет-форуму здоров'я

Структура англомовних повідомлень форумів здоров'я є відносно довільною. Вона передбачає три частини: привітання, виклад суті та фінальна частина повідомлення. Надсилаючи своє повідомлення на форум здоров'я, адресант: а) не знає особи, до якої звертається, адресуючи своє повідомлення всім небайдужим читачам-учасникам форуму чи всім, хто бажає поділитися власним досвідом. При цьому на початку повідомлення використовується найчастіше лише привітання (*Hello! Hi!*). Варто зазначити, що адресанти використовують дружні форми привітання, натякаючи цим самим, що цей конкретний форум і його учасники є однією дружною командою, сім'єю, члени якої покликані допомагати та підтримувати одне одного. Іншою формою звертання є неозначений займенник *everyone* 'кожен' (*Hello everyone!*), що має на увазі кожного конкретного учасника цієї 'дружньої сім'ї' – форуму про здоров'я;

б) адресант знає особу, до якої звертається (найчастіше це медичний працівник, лікар), оскільки її дані, здобутки, а також фотографія розміщені на головній сторінці сайту. В такому випадку привітання носитиме формальний, шанобливий характер (*Good evening, Dr. Ketch*), що підкреслює повагу та довіру до людини, яка вже має певні надбання в галузі медицини.

Після привітання повідомлення на форумі, зазвичай, міститиме інформацію про біль, який людина відчуває, його характер, локалізацію та інше. Більшість користувачів форуму, які є суб'єктами болю, не вважають за потрібне представитися, а якщо і подають деякі відомості про себе, то це може бути як в середині, наприкінці повідомлення, так і винесено окремим параграфом, після *Post Scriptum*. Це говорить про те, що людина, яка відчуває біль, на перше місце в повідомленні вносить те, що вважає найголовнішим, у цьому випадку – біль, який її турбує, а ідентифікація її особи є для неї не важливою. Особисті дані адресант подає між іншим, або взагалі забуває про них, не включаючи їх у зміст повідомлення, а потім, згадавши, подає за допомогою *Post Scriptum*.

Інша ситуація з повідомленнями про біль від третьої особи. Адресант вважає за необхідне не лише подати особисті дані (вік, стан здоров'я, інколи вагу) суб'єкта болю, а й описати, у яких стосунках він з ним перебуває (брат, син, донька, дружина, чоловік, дитина товариша, сестра знайомої та ін.): *My husband who is 25 and is in pretty good health has been complaining about a dull ache in his heart region off and on for the past week more* 'Мій чоловік, якому 25 років і який має хороше здоров'я, протягом тижня скаржиться на тупий біль у ділянці серця, який то з'являється, то зникає'.

Після привітання дописувач викладає суть питання чи проблеми, якою він вирішив поділитися з читачами сайту. Для підсилення прагматичного ефекту, з метою вплинути на читача, змусити його відчути чужий біль, співпереживати, відреагувати та ін., дописувачі використовують фрази, які передають їх внутрішнє хвилювання, відчай та напругу, на кшталт *I'm scared* 'я наляканий / налякана', *I'm worried* 'я схвилюваний / схвилювана', *I've been struggling* 'я боролася / боровся', *I don't know what to do* 'я не знаю, що робити', *I need your help* 'я потребую вашої допомоги', *Help me please* 'допоможіть мені, будь ласка'.

Описуючи біль англійською мовою, мовець – незалежно від того чи це особа, яка відчуває біль, чи особа, яка не є суб'єктом болю, а лише зовнішнім спостерігачем – докладно описує його локалізацію, називаючи не лише частину тіла, де відчувається біль, а й її належність (наявність присвійних займенників *my, his, her*): *My 2 year old son has a pain in his leg* 'Мій 2-річний син відчуває біль у (досл.) його нозі'; *I have had pain in my top right abdomen just below the right side of my sternum* 'Я відчуваю біль з (досл.) моєї правої сторони у верхній частині живота, під грудиною'.

При передачі мовлення від першої особи однини часто використовуються порівняння, з метою краще, наочніше пояснити, вербалізувати біль, що не є характерним для змалювання чужого болю: *The pain is like there is a bag of hot water inside my abdomen* 'Біль такий, наче у мене в животі пакет з гарячою водою'; *It feels as if I was being stabbed in the head* 'Таке відчуття, наче мені наносять колючі удари в голову'. Часом з метою описати, пояснити свій внутрішній біль, автор апелює до особистого досвіду читачів: *you know that feeling you get in your throat after you eat a hails* 'Вам відоме відчуття, що з'являється у горлі після того, як ви наїстеся льоду'.

Повідомлення, у яких йдеться про біль від першої особи, зазвичай, докладніші, емоційніші, містять багато описів характеристик болю, у них використовується велика кількість спеціальних медичних термінів. Тоді як повідомлення від імені іншої особи містять велику кількість посилань на слова, відчуття цієї особи (*he/she says, complains, tells me, claims...*).

Передаючи біль від свого імені, людина зосереджується на ньому, намагається детально його описати, щоб отримати корисну пораду. При цьому, з метою якомога детальніше змалювати біль, передати найтонші його характеристики, використовується велика кількість прикметників та дієприкметників: *Recently I started getting extremely painful, sharp shooting*

pains in the right side of my head / temple area down to my ear 'Нещодавно я почав відчувати надзвичайно болючий, різкий, стріляючий біль з правого боку голови / в області скроні і вниз до вуха'.

Передаючи біль із чужих слів, адресант зосереджується на відчуттях тієї людини, яку турбує біль, апелює до них: *My wife has been having pain in her throat for some time now. It hurts when she swallows and sometimes for no reason at all. I see her noticing the pain often in the morning* 'Мою дружину вже деякий час болить горло. Біль з'являється, коли вона ковтає, а часом і зовсім без будь-якої причини. Я помітив, що вона часто відчуває біль зранку'.

Фінальна частина повідомлення містить переважно запитання, які ґрунтуються на викладеній вище інформації, та заклики про допомогу. Дописувачі не використовують стандартні форми прощання, характерні для звичайних листів, на зразок: до побачення, прощайте та ін. Це передусім пов'язане з тим, що автори повідомлень не прощаються, сподіваючись отримати реакцію-відповідь на свої повідомлення. Інколи адресат закінчує своє послання подякою всім тим, хто приділить трішки свого часу та прочитає це повідомлення, або подякою наперед за відповідь на поставлене у повідомленні запитання. Запитання, які використовують дописувачі для кінцівки повідомлення, не завжди є конкретними, часто це лише загальні запитання на кшталт: *'What should I do?'* ('Що мені робити?') та *'What can it be?'* ('Що це може бути?').

Мовні засоби передачі болювих відчуттів

Простеживши, за допомогою яких лексем передається біль від першої та третьої особи однини, ми встановили, що найчастіше для передачі болю використовуються конструкції з дієсловом *to have* 'мати' (15 випадків при описі свого болю та 20 – при передачі чужого), тобто біль концептуалізується у вигляді предмету володіння (пор. укр. *маю болі в спині*, а також у мене біль у спині з подібною семантикою володіння [1, с. 66–109]). Крім того, в англійській мові «володіння болем» часто набуває ознак стану, або процесу, що розпочався в минулому й продовжується (завдяки вживанню Present Perfect Continuous): *I have been having the sharp pain on the right side of my head for a few years* 'Я відчуваю гострий біль з правого боку голови вже протягом декількох років'. Окрім згаданого дієслова *to have* 'мати', для передачі болю від першої особи однини використовуються такі дієслова:

✓ *to experience* 'відчувати на власному досвіді' – 10 випадків вживання: *I have been experiencing a strange pain in my right calf muscle for the past few days* 'Вже протягом декількох днів я відчуваю дивний біль у м'язах литки з правого боку';

✓ *to get* 'отримувати' – 7 випадків вживання: *I also get sharp pains* 'Я також відчуваю гострий біль';

✓ *to feel* 'відчувати' – 5 випадків: *I have been feeling what seems to be heart pains* 'Я, здається, відчуваю біль у серці';

✓ *to struggle* 'боротися' – 4 випадки: *I have been struggling with this pain for almost a year* 'Я борюся з цим болем вже більше року';

✓ *to notice* 'помітити', *to become aware of* 'усвідомити, помітити' – по одному випадку вживання відповідно: *I have recently become aware of a dull ache in my center/left chest* 'Я нещодавно помітив тупий біль у центральній/лівій частині грудної клітки';

✓ *to be* 'бути', у пасивних конструкціях – 1 випадок: *There was a lot of initial pain* 'Спочатку було дуже боляче (досл. Було багато початкового болю)';

✓ *to worry about* 'турбуватися' – 1 випадок: *I've been very worried about this pain* 'Я дуже хвилююся через цей біль'.

При описі болю від третьої особи однини використовуються такі дієслова:

✓ *to have* 'мати' – 20 випадків вживання: *My 2 year old son has a pain in his leg* 'Мій дворічний син відчуває біль у нозі';

✓ *to complain* 'жалитися, скаржитися' – 5 випадків: *My husband has been complaining about a dull ache in his heart region* 'Мій чоловік скаржиться на тупий біль в ділянці серця';

✓ *to say* 'казати, говорити' – 5 випадків: *she said that she has been feeling pain* 'вона говорить, що відчуває біль';

✓ *to tell sb.* 'казати, говорити' – 4 випадки: *she tells me that its a stinging/ burning pain* 'Вона говорить, що це пекучий біль';

✓ *to experience* 'відчувати на власному досвіді' – 4 випадки: *She is experiencing the pain mainly after eating* 'Вона відчуває біль переважно після їжі';

✓ *to get* 'отримувати' – 2 випадки: *My daughter keeps getting pain in her left side* 'Моя донька продовжує відчувати біль з лівого боку';

✓ *to suffer from* 'страждати від' – 2 випадки: *My daughter is suffering from growing pains* 'Моя донька страждає від болю росту';

✓ *to see sb.* 'бачити, що хтось відчуває біль' – 2 випадки: *I see her noticing the pain often in the morning* 'Я помітив, що вона найчастіше відчуває біль зранку';

✓ *to describe* 'описувати' – 1 випадок: *He describes this pain as a stinging pain in his ear* 'Він описує цей біль як пекучий біль у вусі';

✓ *to feel* 'відчувати' – 1 випадок: *she has been feeling pain in her tummy* 'Вона відчуває біль у животі';

✓ *to worry* 'хвилюватися' – 1 випадок: *He is worried about this pain* 'Він хвилюється через цей біль'.

Проаналізувавши дієслова, що передають біль від третьої особи однини,

можна поділити їх на три групи:

1) дієслова, за допомогою яких мовець передає відчуття іншої особи, ідентифікуючи їх із власними відчуттями (я знаю / мені знайомі ці відчуття): *to have pain, to get pain, to feel pain, to experience pain, to suffer from pain*;

2) дієслова, за допомогою яких мовець передає відчуття іншої особи з її ж слів (я переказую): *to complain of/ about, to say, to tell, to describe*;

3) дієслова, за допомогою яких мовець передає відчуття іншої особи, посиляючись на власне сприйняття (я бачу сам): *to see*.

Дієслова першої групи є універсальними для передачі болю від першої та третьої особи однини, тобто вони можуть використовуватися мовцем для опису як свого, так і чужого болю, тоді як дієслова другої та третьої груп можуть вживатися лише для передачі, опису чужого болю.

Такий поділ дієслів, що використовуються для передачі чужого болю, є цікавим з погляду явища евіденційності (з англ. *evidence*, лат. *evidentia*). Згідно з Р. Якобсоном, евіденційність – це сфера значень, що вказують на джерело інформації (мовець повідомляє про певну подію, ґрунтуючись на інформації, отриманій від іншої особи (цитовання), на снах, здогадах чи власному досвіді) [2, с. 101].

Оскільки біль є відчуттям приватним і людина не може відчути на собі біль іншої людини, то, описуючи больові відчуття від третьої особи однини, мовець змушений вдаватися до засобів евіденційності. Так, згідно із запропонованою нами вище класифікацією дієслів, що вживаються при описі болю, дієслова третьої групи передають пряму евіденційність, що ґрунтується на власному сенсорному сприйнятті мовцем інформації, тоді як дієслова першої та другої груп передають опосередковану евіденційність: дієслова першої групи ґрунтуються на інференції (мовець припускає, що інша людина відчуває біль, який він сам відчував би у подібному випадку), тоді як дієслова другої групи передають інформацію, посиляючись на джерело цієї інформації (переказ).

Висновки. Отже, проаналізувавши спілкування на тему “біль” на Інтернет-форумах, присвячених проблемам здоров’я, ми помітили, що повідомлення на таких форумах мають суто конкретний характер. Структура повідомлення передбачає три його частини: привітання, основну частину та прощання, однак їх наявність не є обов’язковою. Для форми звертання дописувачі використовують займенник другої особи однини та множини – *you* ‘ти, ви’, що передбачає звертання до однієї людини чи групи людей. Дописувачі не відволікаються на іншу, недоречну, на їх думку, інформацію, а після привітання відразу переходять до викладення проблеми. В електронних повідомленнях адресанти вільно, детально та якомога точніше описують біль, що їх турбує. Помітна відсутність бар’єрів у спілкуванні, адресанти не соромлячись розповідають про свій біль чи неприємні відчуття, незалежно від їх локалізації (нога, голова, живіт, статеві органи чи загальні порушення у всьому організмі). Однак вербалізація болю від першої та третьої особи однини дещо відрізняється. Так, коли біль описує суб’єкт болю, він виокремлює свій біль (це лише мій внутрішній досвід, який може бути в дечому схожим чи відмінним від твого), протиставляє його болю інших, проте, описуючи чужий біль, адресант абстрагується від нього, приписуючи його людині, яка його відчуває. Це підтверджує і вибір мовних засобів.

Крім того, для дописувача значно легше та зручніше описувати свій власний біль. Він використовує велику кількість різноманітних слів, зокрема прикметників та дієприкметників, які допомагають передати якісні характеристики того болю, який він відчуває. Описуючи чужий біль, дописувач почувається не надто впевнено, оскільки він не може безпосередньо відчути те, що відчуває інша особа. Тому він намагається змінити перспективу й описати біль іншої людини, використовуючи засоби категорії евіденційності, як біль, який він відчував би у схожому випадку, чи як біль, який, на його думку, відчуває інша людина (використовуючи дієслова з першої та третьої групи), чи взагалі абстрагуватися від чужого болю та описати його, посиляючись на слова особи, що відчуває біль (дієслова другої групи).

Література:

1. Зимовец Г. В. Глаголы боли в украинском языке. *Брицын В. М., Рахилина Е. В., Резникова Т. И., Яворская Г. М. (ред). Концепт БОЛЬ в типологическом освещении*. К.: Вид. Дім Дмитра Бурого, 2009. С. 66–109.
2. Якобсон Р. О. Шифтеры, глагольные категории и русский глагол. *Принципы типологического анализа языков различного строя*. М., 1972. С. 95–113.
3. Britsyn V., Rakhilina E., Reznikova T., Yavorska G. The Typological Aspect of Pain Conceptualisation. Kyiv, 2009.
4. Halliday M. A. K. On the grammar of pain. *Functions of Language*. 1998. № 5, 1. Pp. 1–32.
5. Husserl E. *Logical Investigations*. Vol. 1. New York: Humanities Press, 1970. P. 346.
6. Lascaratou, Ch. *Language of Pain: Expression or Description*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2007.
7. Overlach F. *Sprache des Schmerzes – Sprechen über Schmerzen: Eine grammatisch-semantische und gesprächsanalytische Untersuchung von Schmerzausdrücken im Deutsch*. Berlin, 2008.
8. Wittgenstein L. *Philosophical Investigations*. Oxford: Basil Blackwell, 1953/1989. P. 323.